

BOEKEN WEEK VAN JONGEREN

LESTIPS BIJ 3PAK

WWW.BOEKENWEEKVANJONGEREN.NL

ORGANISATIE

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

de
Schrijvers
centrale

MET DANK AAN

nbd biblion

PARTNERS

MALMBERG
a Sanoma company

CJP

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

KB / nationale
bibliotheek

FONDS 21

DE BOEKENWEEK VAN JONGEREN

Het is Boekenweek van Jongeren! Start het schooljaar goed en lees met je klas 3PAK. Op deze manier maken leerlingen kennis met aansprekende schrijvers. Laat je ook inspireren door de winnaars en genomineerden van het Beste Boek voor Jongeren én boek alvast een auteur bij de Schrijverscentrale voor de Literatuur in februari.

3PAK

Dit jaar tekenden 3 schrijvers voor 3PAK. Lees de twee korte verhalen en 7 gedichten met de klas. Gershwin Bonevacía onderzoekt in zijn gedichten wie je identiteit bepaalt, jijzelf of de samenleving? Daan Heerma van Voss vertelt over de zoektocht naar absolute schoonheid en Chinouk Thijssen schreef een spannende vakantiethriller.

BACK STREET - WINACTIE

In de tentoonstelling Back Street in het Literatuurmuseum in Den Haag beleven jongeren de kracht van taal en verhalen. Back Street is een interactieve kennismaking met youngadultboeken en leert je meer over jezelf én de ander. In tien interactieve spellen, waaronder de Tattooshop, gaan jongeren op zoek naar hun eigen verhaal.

‘Ontwerp je eigen tattoo naar aanleiding van jouw favoriete boek. Stuur het ontwerp voor 24 oktober 2022 op naar info@literatuurmuseum.nl en maak kans op een gratis bezoek aan Back Street met je hele klas.’

AAN DE SLAG

3PAK is een cadeau aan de hele klas. Leerlingen tussen de 15 en 18 jaar kunnen de verhalen en gedichten lezen en dat biedt een mooie kans om er vervolgens samen over in gesprek te gaan. Je kunt 3PAK eenvoudig inzetten in de les door de verhalen samen te lezen, te bespreken en eventueel de verwerkingsopdrachten die in deze lesbrief staan te doen. Het gesprek over de verhalen zal het begrip van de verhalen en gedichten vergroten. Bovendien is het heel leuk om te ontdekken wat anderen ervan denken. Ook staan er creatieve verwerkingsopdrachten in de lesbrief. Deze zijn ontwikkeld door de makers van methodes Talent! en Taalblokken van Malmberg. Er is geen onderscheid in de niveaus. Wil je weten wat Malmberg nog meer te bieden heeft? Kijk op malmberg.nl.

Talent

TB TAAL
BLOKKEN

LITERATOUR!

Boek tijdens de Boekenweek van Jongeren een Schrijversbezoek mét korting voor de Literatour in februari 2023. Tijdens de Literatour krijgen 100 scholen een bezoek van een schrijver. Een team van aansprekende auteurs gaat de uitdaging aan om in deze week met zoveel mogelijk jongeren in gesprek te gaan over boeken, lezen en hoe het is om schrijver te zijn. De organisatie ligt in handen van De Schrijverscentrale; zij adviseert en bemiddelt bij schrijversbezoeken in Nederland. Nodig in februari ook een auteur uit!

HEBBAN IN DE KLAS

Hou het leesvuur na de Boekenweek van Jongeren gaande en meld je aan voor Hebban in de Klas, een gratis leesbevorderingsinitiatief van Stichting CPNB en Stichting Lezen waarbij leesplezier centraal staat. Met Hebban in de Klas maak je van lezen op school een sociale activiteit. Maak samen lijsten met boeken die je wil lezen, doe met de klas een challenge en bespreek met elkaar de boeken. Op deze manier weet je precies wat iedereen leest en heb je de perfecte methode om lezen leuk en toegankelijk te maken.

DE LITERATOUR PRESENTEERT HET TOURTEAM VAN 2023!

Deze schrijvers gaan op tournee! Volg hun avonturen op Twitter, Facebook en Instagram en gebruik de hashtags #boekenweekvanjongeren en #ditwilijlezen. Veranderingen in het Literatourteam kunnen nog plaatsvinden. Voor advies op maat kun je terecht bij de Schrijverscentrale.nl.

ANNE EEKHOUT
BUDDY TEGENBOSCH
CARLIE VAN TONGEREN
CHINOUK THIJSEN
CIS MEIJER
DAAN HEERMA VAN VOSS
ELTEN KIENE
GERDA BLEES
GERSHWIN BONEVACIA
GERWIN VAN DER WERF

JENNEFER MELLINK
KHALID BOUDOU
MAREN STOFFELS
MARGJE WOODROW
MARLIES ALLEWIJN
MARTIJN NIEMEIJER
MIJKE PELGRIM
VALENTIJN HOOGENKAMP
VAMBA SHERIF
WILMA GELDOLF

LESTIPS 3PAK

Deze lessen zijn gemaakt door uitgeverij Malmberg en sluiten aan bij de methodes Talent! en Taalblokken. De uitleg van de **Vertel eens** aanpak is tot stand gekomen in samenwerking met Stichting Lezen.

Dit jaar staan het lezen, leesmotivatie en de beleving centraal in de lessuggesties bij 3PAK. Dit betekent dat leerlingen samen gaan praten over het boek. Er is geen vaste uitkomst van dit gesprek. Bij elk verhaal worden enkele creatieve opdrachten gegeven en suggesties om verder te lezen. De aanpak die hier wordt gebruikt, is bedacht door Aidan Chambers en is toepasbaar op alle teksten. Doordat leerlingen met deze stappen in gesprek gaan over het boek, zijn ze automatisch het verhaal aan het duiden. Het niet-schoolse karakter maakt het aantrekkelijk om een positieve leesmotivatie te ontwikkelen.

DEEL 1: PRATEN OVER LEZEN

Door te werken volgens de aanpak van Aidan Chambers laat je een vooraf bepaald eindresultaat los. Dit betekent dat het gesprek over het boek of verhaal alle kanten op kan gaan, en geen juiste of foute uitkomst heeft. Van de docent vraagt het een aanpak waarbij je het aandurft om een gesprek aan te gaan zonder te weten waar het eindigt. Daarnaast is het belangrijk dat er een veilige sfeer in de klas is, zodat leerlingen hun mening en ervaringen durven te delen. Om het gesprek in te leiden en de klas vast een beetje op te warmen kun je eerst het gesprek over lezen en voorkeuren van lezen opstarten. Mogelijke vragen om het gesprek op gang te brengen zijn:

- Lees je weleens, wat vind je van lezen?
- Wat lezen mensen in je omgeving?
- Welk boek heeft het meeste indruk op je gemaakt?
- Is er een boek dat je zou willen lezen?
- Weten de leerlingen dat er heel veel soorten boeken en verhalen zijn? Bijvoorbeeld poëzie, (Gershwin Bonevacia), thrillers (Chinouk Thijssen), graphic novels (Aimee de Jongh), young adult (John Green) en veel meer!

DEEL 2: EEN VERTEL EENS GESPREK VOEREN

In het leesonderwijs komt de naam Aidan Chambers vaak naar voren, hij heeft veel gepubliceerd over het praten over boeken met kinderen en jongeren. Een bekende uitspraak van hem is 'We weten pas wat we denken als we het onszelf horen zeggen'. Deze uitspraak verwoordt zijn gedachtegoed: ga in gesprek met leerlingen over boeken, waardoor zij teksten beter gaan begrijpen en waarderen, en (meer) plezier krijgen in lezen. De aanpak van Chambers, *Vertel eens*, draagt zo bij aan de literaire competentie van leerlingen: het kunnen beoordelen en interpreteren van (literaire) teksten en het reflecteren hierop.

De aanpak gaat uit van de leescirkel, waar de helpende volwassene de leerlingen begeleidt om samen over het boek te praten. Voorwaarde om aan het *Vertel eens* gesprek te beginnen is dat de leerlingen hetzelfde boek of verhaal kunnen lezen, en dat ze het verhaal reeds gelezen hebben als ze erover gaan praten. De docent leest uiteraard zelf ook het verhaal.

TIP: Zijn er leerlingen die lezen lastig vinden, of liever luisteren? De verhalen en gedichten zijn te beluisteren via Storytel.

TIP: Om nieuwsgierigheid te wekken en leerlingen te motiveren, helpt het om een stuk voor te lezen!

VERTEL EENS?

Chambers onderscheidt drie opeenvolgende manieren van reageren op een tekst. De drie manieren zijn:

1. Het delen van enthousiasme. Wat spreekt de leerlingen aan, wat vinden ze leuk? Wat niet?
2. Het delen van moeilijkheden. Wat begrijpen de leerlingen niet? Waar hebben ze nog vragen over? Samen zoeken naar oplossingen.
3. Het delen van patronen. Welke patronen herkennen de leerlingen in de tekst? Lijkt die op andere verhalen? Samen zoeken naar patronen, die kunnen helpen bij het ontwikkelen van literaire competenties.

Aidan Chambers beschrijft in zijn boek *Leespraat* (pp. 147-152) een handige vierkolommen aanpak om op een speelse manier het gesprek te starten en op de tekst te reageren. Om tot de vier kolommen te komen trekt hij het delen van enthousiasme (1) uit elkaar tot leuk en niet leuk. Zo ontstaan de kolommen *leuk*, *niet leuk*, *moeilijk* en *patronen*. De leerlingen reageren in steekwoorden. Let op: alles kan en mag gezegd worden. Het gaat om beleving, dus er is geen goed of fout. Reageren mag, maar moet niet. De docent noteert deze reacties in de desbetreffende kolommen. Als er geen reacties meer komen, zal opvallen dat een aantal onderwerpen of eigenschappen van de tekst vaker zijn genoemd. Bespreek deze onderwerpen verder met de klas. Betrek de klas hierbij: *zien de leerlingen hetzelfde woord in twee kolommen? Zijn er zaken die opvallen in meer kolommen en die met elkaar te maken hebben?* Door het gesprek op deze manier in te richten, wordt duidelijk wat het thema van het boek is, worden onderliggende motieven en patronen ontcijferd, en onbekende of nieuwe literaire vormen besproken. Een ander voordeel is dat de inbreng van de leerlingen van gelijke waarde is.

Zijn de leerlingen verlegen of komt het gesprek niet op gang? Op hebban.nl/boekenweekvanjongeren staan een aantal vragen waardoor leerlingen makkelijker op het boek kunnen reageren.

Het werken met deze aanpak vraagt oefening. Het afwisselen van verschillende soorten vragen en het gesprek een stap verder brengen, zal steeds makkelijker gaan. Hoe het gesprek ook verloopt, schep als gespreksleider volop ruimte voor de eigen inbreng van leerlingen en voor het reageren op elkaar.

HET GESPREK AFRONDEN

Wanneer is de les af? Stop op het moment dat je een aantal dingen hebt besproken, maar voor het totaal stilvalt. De verhalen hoeven niet totaal doorgezaagd te worden, het is mooi als de leerlingen misschien nog met wat vragen blijven zitten. Een half uur per verhaal is een goed uitgangspunt.

MEER WETEN OVER DE VERTEL EENS AANPAK?

In deze lesbrief staat maar een beperkt deel van de aanpak van Chambers. Ben je enthousiast geworden door de gesprekken in de klas? Hier vind je meer informatie over de aanpak:

- Aidan Chambers. *Leespraat: De leesomgeving, Vertel eens*. NBD Biblion. 2013. Vert. Joke Linders.
- Jos Walta. *Open Boek. Handboek leesbevordering door Jos Walta*. De Boekenberg. 2011.
- lezeninhetvmbbo.nl/praten-over-boeken-en-lezen-met-leerlingen.

Er worden ook cursussen gegeven. Heb je interesse? Informeer dan bij de lokale bibliotheek voor meer informatie.

DEEL 3: CREATIEVE OPDRACHTEN

Bij de drie verhalen zijn een aantal creatieve opdrachten gemaakt. Ga samen met de leerlingen meteen aan de slag.

CHINOUK THIJSSSEN

YOU'RE NEXT

1: WEERSOMSLAG

Als Farah, Rowan en Damian aankomen in Spanje is het nog stralend weer, maar op dag twee slaat het weer om. Geef drie citaten waarin de weersomstandigheden genoemd worden. Leg per citaat uit welke invloed het weer heeft op het verloop en de sfeer van het verhaal. Schrijf vervolgens zelf een spannende scène van maximaal één A4'tje waarin het weer heel duidelijk bijdraagt aan de spanning. Gebruik jouw grootste angst als inspiratie.

2: DADERPROFIEL

Farah zegt: 'Opeens zie ik een flits voor me van een of andere misdaadserie die ik heb gezien. Die ging over seriemoordenaars, patronen en daderprofielen. Ik heb er met fascinatie naar zitten kijken.' (p. 16)

Lees daarna:

<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/in-het-hoofd-van-de-dader/> het gedeelte over *De daderkenmerken van een moordenaar* op <https://wetenschap.infonu.nl/recht-en-wet/133039-daderprofilering.html>

Werk het daderprofiel van 'de creep' uit. Besteed in ieder geval aandacht aan de vraag of hij een georganiseerde of ongeorganiseerde moordenaar is. Denk verder aan: persoonskenmerken, achtergrond en werkwijze.

3: KRANTENARTIKEL

Terwijl Farah, Rowan en Damian in de gang voor de gamehal staan, valt hun oog op een krantenartikel over de seriemoordenaar en zijn slachtoffers. Lees p. 15 opnieuw en maak zelf het krantenartikel dat genoemd wordt. In het artikel beschrijf je op een neutrale manier de moorden en wat er bekend is over de verdachte en de vermoorde tienermeisjes. Het artikel heeft een pakkende kop en bevat foto's van de verdachte en zijn vrouwelijke slachtoffers.

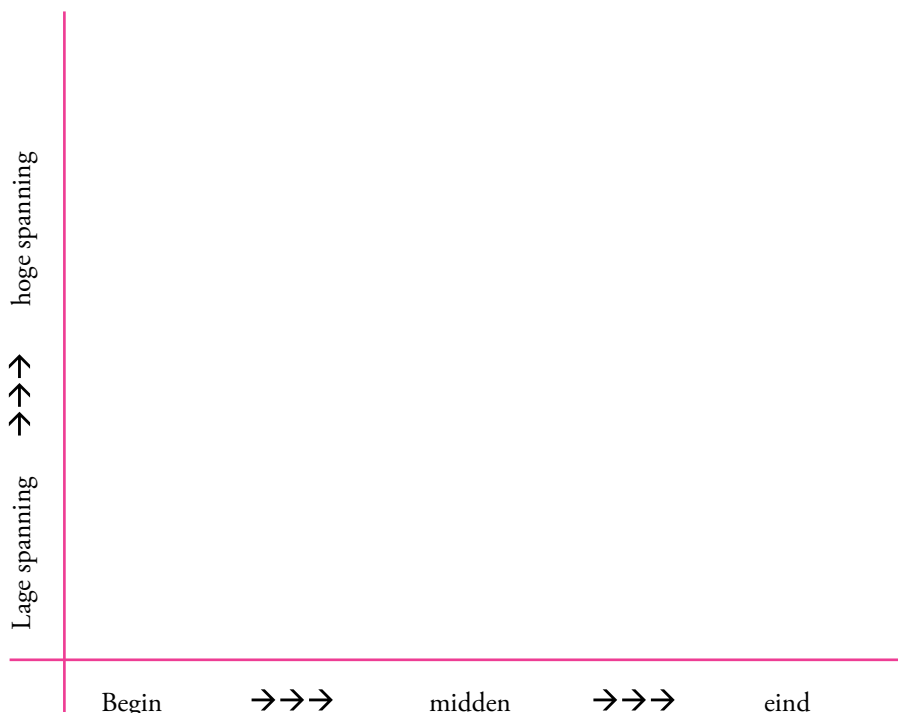
4: RECONSTRUCTIE

Als assistent van de rechercheur werk je mee aan het oplossen van de moorden uit 'You're next'. De rechercheur wil dat jij heel nauwkeurig alle ruimtes van het hotel in kaart brengt. Je doet dat door een schets te maken van elke ruimte, afbeeldingen te zoeken van hoe die ruimte eruitziet en kort te beschrijven welke belangrijke gebeurtenissen daar hebben plaatsgevonden. Van je bevindingen maak je een overzichtelijk dossier.

TIP: Vergelijk jouw grafiek met die van een klasgenoot. Zijn ze vergelijkbaar of zie je juist grote verschillen?

5: SPANNINGSBOOG

'You're next' is een thriller waarin de spanning soms hoog oploopt. Op welke momenten in het verhaal stijgt de spanning en wanneer daalt die? Vul de grafiek in en benoem bij de pieken wat er precies in het verhaal gebeurt.

Spreekt dit verhaal je aan? Lees of bekijk dan ook:

1
Chinouk Thijssen
Museumnacht
BOEK

2
Maren Stoffels
Lock Down
BOEK

3
Aline Sax
Uit het niets
BOEK

4
Margje Woodrow
Fake trip
BOEK

5
Catching Killers
SERIE

6
One of Us Is Lying
SERIE

GERSHWIN BONEVACIA

OOK ALS JE ZE WIST

Gershwin Bonevacia schreef zeven gedichten voor **3PAK**. Lees de gedichten, of een selectie ervan. Lees het gedicht ook hardop, hoe denk je daarna over het gedicht? Hieronder vind je een aantal vragen waarmee je de gedichten verder kunt onderzoeken en ervaren.

DOE

Kies een van de gedichten en probeer te vergeten dat het poëzie is. Kun je de versregels navertellen als een verhaaltje?

DOE

Welk gedicht spreekt jou het meest aan, is er een gedicht dat je raakt? Neem een filmpje op waarin je dat gedicht voordraagt. Zorg voor passende beelden en muziek op de achtergrond. Bekijk eventueel op YouTube enkele spoken word-artiesten ter inspiratie.

DENK

In het gedicht *Veertien* is er een verschil tussen jongens en meisjes. De jongens lijken anders in het leven te staan dan de meisjes. Herkent de klas dit? Bespreek het in een veilige setting met een groepje (m/v/x).

DENK

Het gedicht *Vakkenpakket* speelt met vorm. Sommige regels verspringen naar rechts, andere staan links. In het gedicht gaat het ook over dingen links of rechts schrijven. Zie je verschil tussen de dingen die rechts en links staan? Ben je het ermee eens dat sommige onderwerpen rechts staan?

DENK

De *ik* uit *Moeilijke woorden* krijgt een dichtbundel van de aardrijkskundeleraar. Blijkbaar heeft de bundel indruk gemaakt. Welke tekst (lied, verhaal, gedicht) zul jij je over een aantal jaar zeker nog herinneren? Waarom maakt juiste deze tekst indruk op jou?

SCHRIJF

De *ik* uit het gedicht *Zestien* stelt een aantal vragen aan jou. Beantwoord deze vragen en schrijf op basis van jouw antwoorden een gedicht over jezelf.

SCHRIJF

Het gedicht *Vakkenpakket* beschrijft levenslessen die je niet in het klaslokaal leert, maar die wél nodig zijn voor het verdere leven. Welke levenslessen heb jij op school geleerd, zonder dat je er les in hebt gehad? Maak twee lijstjes: *links schrijf je de goede dingen, rechts de slechte*.

DOE

De *ik* uit het gedicht *Zestien* worstelt met zijn/haar identiteit. Maak een digitale collage van afbeeldingen die iets zeggen over jouw identiteit. Is deze het afgelopen jaar veranderd?

Talent

TB TAAL
BLOKKEN

DOE

In het gedicht *Ik wist het al* lees je de volgende regels:
*je vingertoppen laten een heleboel materialen achter die uit je lichaam komen
ook als je ze wist*

Welk online spoor laat jij achter? Wat kunnen anderen over jou vinden als ze jouw naam googelen?

DENK

Het gedicht *Jongens tegen de meisjes* gaat over mannelijkheid en vrouwelijkheid. In hoeverre worden wij door onze omgeving in de rol van man of vrouw geduwd?

LEES

De titel van het gedicht *Moeilijke woorden* slaat misschien wel op *achenebbisj*. Weet jij wat dit woord betekent? Kun je het opmaken uit het gedicht? Zoek nu de betekenis op. Past het woord bij het gedicht?

DOE

Het gedicht *Kinderen die downloaden* noemt allerlei soorten kinderen en jongeren. Markeer in het gedicht de regels waarin jij jezelf herkent.

DENK

Kun jij de titel van het gedicht *Kinderen die downloaden* uitleggen? Wat zeggen jouw downloads over jou?

DOE

Wat vinden jullie, als klas, het mooiste gedicht uit *3PAK*? Laat dit gedicht op een creatieve manier terugkomen in de school. Denk aan: met stiften op de ramen, stoepkrijt op het schoolplein, banner in de aula of als screensaver op alle computers.

DENK

Als je het gedicht *Kinderen die downloaden* leest, kun je misschien niet meteen vat krijgen op de inhoud. Dat hoeft ook niet. Wat kon je volgen en wat niet? Wat komt er bij je binnen? Wat voel je als je dit gedicht leest?

DOE

In het gedicht *Ik wist het al* lees je wat er van onze soort achterblijft: *een versteende smartphone bewaard achter glas*. Waaraan kunnen zij die onze soort opvolgen ons nog meer herkennen? Wat typeert onze soort op dit moment? Maak een digitale museumzaal waarin je laat zien aan welke spullen, merken, eigenschappen wij (de mens anno 2022) te herkennen is. Denk ook aan de bijschriften.

Noot: Voor de bespreking van de gedichten hebben we ons laten inspireren door de uitgave *Woorden temmen* van Charlotte van den Broeck en Jeroen Dera (grange fontaine, 2020). Deze bundel staat vol leuke lesideeën bij poëzie.

Spreken deze
gedichten je
aan?
Lees of bekijk
dan ook:

1

Gershwin Bonevacía
*Toen ik klein was,
was ik niet bang*
DICHTBUNDEL

2

Schiavone
*Voor als je stuk
bent*
DICHTBUNDEL

3

Tim Hofman
*Gedichten van de
broer van Roos*
DICHTBUNDEL

4

Rodaan Al Galidi
Koelkastlicht
DICHTBUNDEL

5

Angie Thomas
*De roos uit het
beton*
BOEK

6

Koen Caris
Stenen eten
BOEK

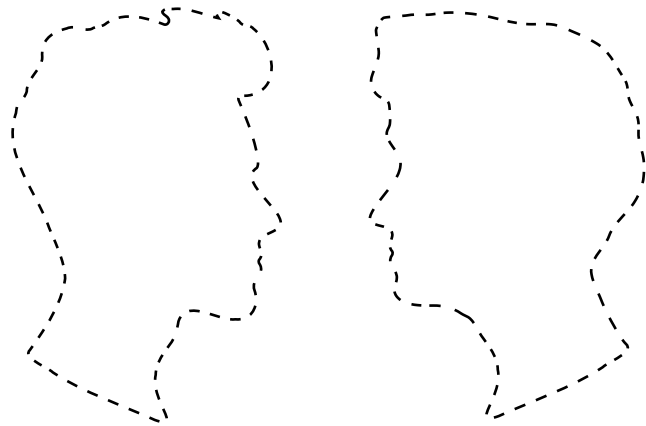
DAAN HEERMA VAN VOSS SOLARO

1: VERSCHILLENDE KARAKTERS

In het verhaal 'Solaro' leer je twee personages kennen, de *ik* en de *hij*. Ze zijn erg verschillend. Ze zien er anders uit, ze denken anders, ze doen anders en ze vinden andere zaken belangrijk. Hoe verbeeld jij je deze twee personages?

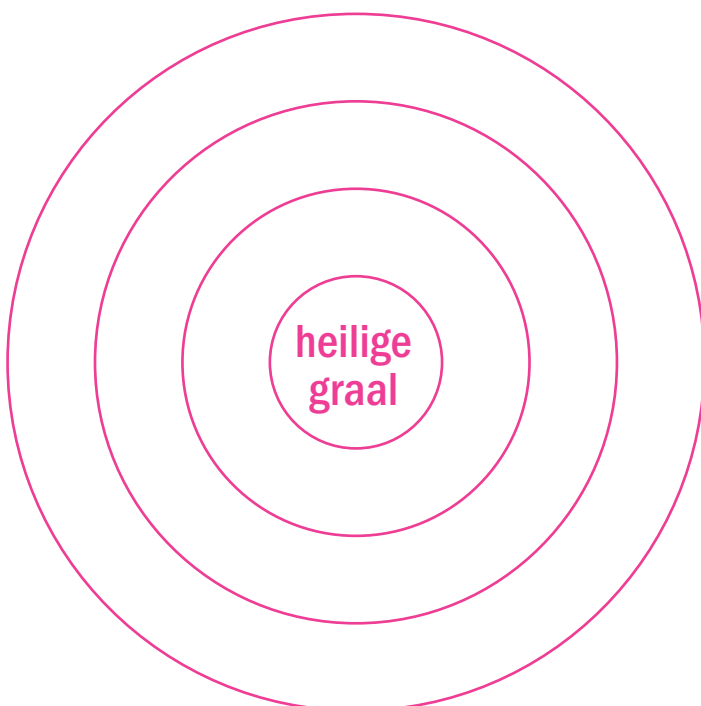
Zoek naar afbeeldingen van mensen die op hen lijken. Plak de meest gelijkende afbeelding in het profiel. Laat vervolgens met behulp van andere plaatjes hun karaktereigenschappen en interesses zien.

2: HEILIGE GRAAL

In 'Solaro' is de *hij* op zoek naar de heilige graal. Je maakt een mindmap over de heilige graal.

- Wat is een heilige graal? Vul de eerste ring om de kern met antwoorden op deze vraag. Doe zo nodig kort onderzoek.
- Wat is de heilige graal in 'Solaro'? Vul de volgende ring met antwoorden op deze vraag. Betrek ook de laatste alinea van het verhaal bij je antwoorden.
- Wat is de heilige graal voor jou? Vul de buitenste ring met jouw antwoorden op deze vraag.

3: SCHOONHEID

‘Omdat het leven om schoonheid draait,’ zei hij, van de vierde naar de vijfde versnelling schakelend, hij gleed over de snelweg, in de perfect opgeruimde, naar dennenbos ruikende Saab van z’n moeder. ‘En hoewel schoonheid een raadsel blijft, een heerlijk raadsel, het lekkerste dat er is, staat als een paal boven water dat schoonheid geld kost. Bakken vol geld. Dus als je je ziel verkoopt, dan aan de hoogsteieder.’ (p. 45)

Is schoonheid te koop?

- Onderzoek hoe de *ik* en de *bij* tegen schoonheid aankijken.
- Bereid je voor op een debat met de stelling ‘Schoonheid is te koop’. Welke voor- en tegenargumenten kun je bedenken?
- Voer het debat!

4: MODE

In ‘Solaro’ worden veel kledingstukken en modemerken besproken. Maak een collage van al deze kledingstukken en modemerken. Onder elke afbeelding noteer je informatie over de materialen en kenmerken van dit kledingstuk en/of modemerken. Je kunt hiervoor ook citaten uit ‘Solaro’ gebruiken.

- Voeg tot slot ook een afbeelding aan de collage toe van jouw mooiste en meest ideale kledingstuk. Daaronder beschrijf je in dezelfde stijl als Daan Heerma van Voss dit kledingstuk.

TIP: als jouw favoriete kledingstuk nog niet bestaat, maak dan een eigen ontwerp.

Spreekt dit verhaal je aan? Lees of bekijk dan ook:

1

Daan Heerma
van Voss
Ultimatum
BOEK

2

V.E. Schwab
Het onzichtbare leven van Addie LaRue
BOEK

3

David Mitchell
Tijdmeters
BOEK

4

Frank Nellen
Land van dadels en prinses
BOEK

5

Lissa Price
Starters
BOEK

6

Paolo Sorrentino
È stata la mano di Dio
FILM

HEBBAN.NL/BOEKENWEEKVANJONGEREN

Redactie: Uitgeverij Malmberg, Paulien Sigmans en Esther Heurter
Eindredactie en coördinatie: Stichting CPNB
Vormgeving: Moker Ontwerp

De Boekenweek van Jongeren is een initiatief van Stichting CPNB en Stichting Lezen en wordt ondersteund door haar partners:
Fonds 21, Het Nederlandse Letterenfonds, De Schrijverscentrale, de lesmethodes Talent!
en Taalblokken van Malmberg, CJP en Stichting de Versterking.

Alle rechten voorbehouden. Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, Postbus 59511, 1040 LA Amsterdam.
© Stichting CPNB

**BOEKENWEEK
VAN JONGEREN**